

PON VIDYASHRAM GROUP OF SENIOR SECONDARY SCHOOLS
CLASS : V std

SUBJECT : L2, Sanskrit

पाठः १ - सर्वनाम पद - नपुंसकलिङ्ग
(प्रथम पुरुष)

अभ्यास कार्यम्।

I. चित्रं दृष्ट्वा उत्तराणि लिखत।

1. तत् किम्? तत् गृहम्।
2. ते के? ते कन्दुके।
3. तानि कानि? तानि फलानि।
4. एतत् किम्? एतत् मन्दिरम्।
5. एते के? एते फले।
6. एतानि कानि? एतानि पुष्पाणि।

II. चित्रं दृष्ट्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

1. पत्रम् पतति। किम् पतति?
2. पत्रे पततः। के पततः?
3. पत्राणि पतन्ति। कानि पतन्ति?
4. पुष्पम् विकसति। किम् विकसति?
5. पुष्पे विकसतः। के विकसतः?
6. पुष्पाणि विकसन्ति। कानि विकसन्ति?

III परस्परमेलनं कुरुत।

बालकः पठति

पुष्पम् विकसति

खाताः भोजयति

पत्रम् पतति

गृहम् अस्ति

पाठः 10 - सर्वनाम पद

मध्यम पुरुष (2nd person)

I उचित - वाक्येन मेलनं कुरुत।

1. त्वम् बालकः अस्ति - तुम् बालक हो।

2. यूयम् बालकाः स्यः - तुम् सब बालक हो।

3. युवाम् बालिके स्यः। - तुम् दोनों बालिकाएँ हो।

II उचित क्रियापदं चित्वा वाक्यानि पूरयत।

(i) युवाम् पाठं पठ्यः।

(ii) त्वम् गृहम् गच्छसि।

(iii) युवाम् भोजनं खादथः।

(iv) युवाम् चित्रम् पश्यथः।

(v) त्वम् गायसि।

(vi) यूयम् सैनिकाः स्य।

(vii) युवाम् रक्षथः।

(viii) यूयम् भ्रमथ।

II रैखाङ्कित पदानि शुद्धानि कृत्वा लिखत।

- (i) त्वम् भोजनम् खादति । खादसि
 (ii) युष्मद् पुस्तकम् पठतः । पठथः
 (iii) यूयम् अपि पठसि । पठथ
 (iv) त्वम् दुग्धं पिबथः । पिबसि
 (v) युवां गुरुं नमथ । नमथः

IV निम्नधातूनां मध्यमपुरुषस्य रूपाणि लिखत ।

धातु	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) पठ्	पठसि	पठथः	पठथ
(ii) गम्	गच्छसि	गच्छथः	गच्छथ
(iii) क्रीड्	क्रीडसि	क्रीडथः	क्रीडथ
(iv) धाव्	धावसि	धावथः	धावथ
(v) लिख्	लिखसि	लिखथः	लिखथ
(vi) खाद्	खादसि	खादथः	खादथ
(vii) वद्	वदसि	वदथः	वदथ

(4)

पाठः 11 - सर्वनाम पद - उत्तम पुरुष (1st person)

अभ्यास कार्यम्।

- (i) Many flowers - पुष्पाणि
- (ii) Two eyes - नेत्रे
- (iii) एक किताब - पुस्तकम्
- (iv) One table - उत्पीठिका
- (v) Two birds - खगाँ
- (vi) Two spectacles - उपनेत्रे
- (vii) Many Pigeons - कपोताः
- (viii) Many leaves - पत्राणि

II अदोदत्तपदानि वचनानुसारम् लिखत।

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पुष्पम्	वने	फलानि
पत्रिका	कपोतौ	गृहाणि
बालिका	उत्पीठिके	छात्राः
दर्पणः	शिक्षके	महिलाः
दीपः	मृगाँ	पत्राणि

III. बहुवचनं परिवर्तनम् कुरुत।

- (i) सः बालकः पठति। ते बालकाः पठन्ति।
- (ii) सा छात्रा लिखति। ताः छात्राः लिखन्ति।
- (iii) तत् फलम् अस्ति। तानि फलानि सन्ति।
- (iv) सा महिला दृश्यते। ताः महिलाः दृश्यन्ति।
- (v) सः पुरुषः गच्छति। ते पुरुषाः गच्छन्ति।
- (vi) तत् किम् अस्ति। तानि कानि सन्ति?

4. उदाहरणम् अनुसृत्य अधोदत्त वाक्यानि परिवर्तयत ।

- (i) ते बालकाः सन्ति । सः बालकः अस्ति ।
- (ii) ताः महिलाः भ्रमन्ति । सा महिला भ्रमति ।
- (iii) तानि वाहनानि गच्छन्ति । तत् वाहनम् गच्छति ।
- (iv) ते अश्वाः धावन्ति । सः अश्वः धावति ।
- (v) ताः बालिकाः हसन्ति । सा बालिका हसति ।
- (vi) तानि पुष्पाणि विकसन्ति । तत् पुष्पम् विकसति ।

5. मञ्जूषातः उचितं पदं चित्वा पूरयत ।

- (i) अहम् पठामि ।
- (ii) वयम् हसामः ।
- (iii) आवाम् चलामः ।
- (iv) युवाम् खादथः ।

रङ्ग-वाचक शब्दः

कृष्णः	-	Black
नीलः	-	Blue
पीतः	-	Yellow
रक्तः	-	Red
श्वेतः	-	White
हरितः	-	Green
पिण्याकः	-	Saffron
पाण्डुरः	-	Pink
पाहृतः	-	Brownish

वस्त्राणाम् - नामानि

युतकम् - shirt

ऊरुकम् - Pant

अर्धूरुकम् - Half - Pant

कश्चुक्कम् - Kerchief

शाटिका - saree

धौतवस्त्रम् - Dhoti

उत्तरीयम् - Towel

पादकोशः - socks

उष्णीशः - Turban

प्रवाशकम् - coat